

IKKINCHI JAHON URISHIDA O'ZBEKISTON XOTIN-QIZLARINING FRONTDA VA FRONT ORTIDA KO'RSATGAN JASORATLARI

Temirova Feruza Xudoyqul qizi - TATU Qarshi filiali stajyor-o'qituvchisi
Xidirova Guzal Suyunjonovna- TATU Qarshi filiali katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ikkinchi Jahon urushi insoniyat tarixidagi eng qiyin va og'ir davrlardan biri bo'lib, bu urushda millionlab odamlar, jumladan, O'zbekiston xotin-qizlari ham o'z jasoratlari va fidokorliklari bilan ajralib turdilar. O'zbekiston, urush davrida front ortida muhim rol o'ynagan, ko'plab xotin-qizlar esa o'z vatanini himoya qilishda faol ishtirok etganlar. Ushbu maqolada ikkinchi jahon urushida O'zbekiston xotin qizlarining frontda va front ortida ko'rsatgan jasoratlari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: urush, xotin-qizlar, jasorat, zavodlar, ta'lim, musiqa, tarix.

O'zbekiston Respublikasi birinchi prezidenti I.A. Karimov ta'kidlaganidek "Ikkinchi jahon urushiga qanday qaralmasin, bu urushda qaysi g'oya ostida va kimning izmi bilan olib borilgan bo'lmasin, o'z Vatani el-yurtining yorug' kelajagi, beg'ubor osmoni uchun jang maydonlarida halok bo'lganlarni, o'z umrlarini bevaqt xazon qilgan insonlarni doimo yodda saqlaymiz. Bu achchiq, lekin oliy haqiqatni unutishga hech kimning haqqi yo'q va bunga yo'l ham bermaymiz. Urush yillari, O'zbekiston tarixining uzviy bir qismi. Biz tariximizdan biror sahifani olib tashlamaymiz. Bu tarix -bizniki uni unutishga hech kimning haqqi yo'q". O'zbek aholisi ko'ngilli va ixtiyoriy ravishda urushga sararbar etilib, fashist bosqinchilariga qarshi kurashda bor kuch-shijoati, g'ayati bilan qo'lga qurol tutib, kurashga otlandi. Shuningdek, mard-jasur o'g'lonlar bilan birgalikda yurt ravnaqi uchun kurashgan, fidoyi va qahramon bolgan mard-u maydon ayollar ham kurash olib bordilar. Ikkinchi jahon urushida O'zbekistonlik ayollar o'zlarining vatanparvarligi, insonparvarligi va fidoyiligini namoyon etgan holda qahramonliklar ko'rsatdi. O'zbekiston Respublikasi birinchi prezidenti Islom Karimov aytganidek: "Butun ma'rifiy dunyoda xotin -qizlar manfaati degan alohida masala bor va uni o'rganish, yechimini topishga juda katta ahamiyat berilishi bejiz emas. Agar ayollarga yetarli e'tibor berilmasa, bunday jamiyatning kelajagi bo'lmasligi haqida o'ylaymanki, uzoq gapirib o'tirishning hojati yo'q". Bu borada yaqin o'tmish sovet davri tajribasini sinchiklab o'rganish va undan zarur saboqlar chiqarish muhim.[1] Sovet davlati ham fashizmni dunyoga hukmronlik qilishiga qarshi, insoniyat boshiga keltirishi mumkin bolgan falokatlarini oldini olish uchun kurashyapmiz degan g'oya ostida kurashgan.

Urush davrida O'zbekiston xotin-qizlari frontga jo'natilgan askarlarni tayyorlash va ularni qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynadilar. Ular tibbiyot sohasida, xususan, hamshiralikda faol ishtirok etishdi. O'zbekistonning ko'plab qizlari frontga jo'natilgan askarlarni davolash, yaralanganlarni qutqarish va ularning ruhiyatini ko'tarishda yordam berishdi. Ular o'z hayotlarini xavf ostiga qo'yib, jangovar sharoitlarda xizmat qilishdi. Front ortida O'zbekiston xotin-qizlari ishlab chiqarish jarayonida ham faol ishtirok etdilar. Ular fabrikalarda, zavodlarda va qishloq xo'jaligida ishlashdi. Urush davrida ko'plab erkaklar frontga jo'natilganligi sababli, ayollar ishlab chiqarish jarayonini davom ettirishda muhim rol o'ynadilar. Ular oziq-ovqat, qurol-yarog' va boshqa zaruriy materiallarni ishlab chiqarishda ishtirok etishdi. Bu jarayonda ayollar o'zlarining mehnat qobiliyatlarini namoyish etdilar va urush sharoitida ham o'z vazifalarini bajarishda jasorat ko'rsatdilar. Urush davrida O'zbekiston xotin-qizlari o'z oilalarini va jamiyatlarini qo'llab-quvvatlashda ham muhim rol o'ynadilar. Ular o'z farzandlarini tarbiyalash, ularni urushning og'ir sharoitlarida himoya qilish va o'z oilalarini birlashtirishda faol ishtirok etdilar. Ayollar o'zlarining kuchlari va sabr-toqatlari bilan oilalarini saqlab qolish, ularni oziq-ovqat bilan ta'minlash va ruhiy qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynadilar. Urush davrida O'zbekiston xotin-qizlari madaniyat va

san'at sohasida ham faol ishtirok etdilar. Ular urushning og'ir sharoitlarida xalqni ruhlantirish, umid va jasoratni tarqatish maqsadida turli madaniy tadbirlar, konsertlar va spektakllar tashkil etdilar.[2] Bu tadbirlar orqali ular urushning og'ir sharoitlarida xalqni birlashtirishga va ruhiy ko'tarilishiga yordam berishdi. O'zbekiston xotin-qizlarining jasorati va fidokorligi urush davrida ko'plab misollar bilan namoyon bo'ldi. Ular o'z hayotlarini xavf ostiga qo'yib, vatanlarini himoya qilishda, o'z oilalarini saqlab qolishda va jamiyatni qo'llab-quvvatlashda o'zlarining jasoratlarini ko'rsatdilar. Ularning bu fidokorligi va jasorati bugungi kunda ham yodda saqlanadi va qadrlanadi.

Ikkinchi Jahon urushi davrida O'zbekiston xotin-qizlari bir qator muhim rollarni o'ynadilar. Ularning faoliyati urush sharoitida mamlakatni qo'llab-quvvatlash, iqtisodiy va ijtimoiy barqarorlikni saqlashda muhim ahamiyatga ega bo'ldi. O'zbekiston xotin-qizlari urush davrida tibbiyot sohasida faol ishtirok etdilar. Ular hamshira, shifokor va tibbiy yordam ko'rsatuvchi sifatida frontga jo'natilgan askarlarni davolashda, yaralanganlarni qutqarishda va ularning ruhiyatini ko'tarishda muhim rol o'ynadilar. Ko'plab ayollar frontga jo'natilgan askarlarni qo'llab-quvvatlash uchun tibbiy xizmat ko'rsatdilar. Urush davrida ko'plab erkaklar frontga jo'natilganligi sababli, O'zbekiston xotin-qizlari ishlab chiqarish va qishloq xo'jaligida faol ishtirok etdilar. Ular fabrikalarda, zavodlarda va qishloq xo'jaligida ishlashdi, oziq-ovqat, qurol-yarog' va boshqa zaruriy materiallarni ishlab chiqarishda muhim rol o'ynadilar. Ayollar o'z oilalarini saqlab qolish, farzandlarini tarbiyalash va ularni urushning og'ir sharoitlarida himoya qilishda faol ishtirok etdilar. Ular o'z oilalarini oziq-ovqat bilan ta'minlash, ruhiy qo'llab-quvvatlash va jamiyatni birlashtirishda muhim rol o'ynadilar. O'zbekiston xotin-qizlari madaniyat va san'at sohasida ham faol ishtirok etdilar. Ular urush davrida xalqni ruhlantirish, umid va jasoratni tarqatish maqsadida turli madaniy tadbirlar, konsertlar va spektakllar tashkil etdilar. Bu tadbirlar orqali ular urushning og'ir sharoitlarida xalqni birlashtirishga yordam berishdi. O'zbekiston xotin-qizlarining jasorati va fidokorligi urush davrida ko'plab misollar bilan namoyon bo'ldi. Ular o'z hayotlarini xavf ostiga qo'yib, vatanlarini himoya qilishda, o'z oilalarini saqlab qolishda va jamiyatni qo'llab-quvvatlashda o'zlarining jasoratlarini ko'rsatdilar.[3] Ikkinchi Jahon urushi davrida O'zbekiston xotin-qizlari o'zlarining jasoratlari, fidokorliklari va mehnatlari bilan tarixda o'z o'rnini egalladilar. Ularning bu faoliyati bugungi kunda ham yodda saqlanadi va qadrlanadi.

O'zbekiston xotin-qizlarining frontda ko'rsatgan jasoratlari Ikkinchi Jahon urushi davrida juda muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Ular nafaqat tibbiyot sohasida, balki jangovar harakatlarda ham faol ishtirok etdilar. O'zbekiston xotin-qizlari frontda hamshira sifatida xizmat qilishdi. Ular yaralangan askarlarni davolash, ularni qutqarish va ruhiy qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynadilar. Ko'plab ayollar frontga jo'natilgan askarlarni qutqarish uchun o'z hayotlarini xavf ostiga qo'yishdi. Ular jangovar sharoitlarda tibbiy yordam ko'rsatish uchun o'zlarini xavf ostiga qo'yishdan tortinmadilar. Ba'zi O'zbekiston xotin-qizlari jangovar harakatlarda ham ishtirok etdilar. Ular partizan harakatlarida, maxfiy operatsiyalarda va boshqa jangovar vazifalarda faol qatnashdilar. Ularning jasorati va qahramonligi ko'plab janglarda muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Frontga oziq-ovqat va materiallar ta'minlashda ham O'zbekiston xotin-qizlari muhim rol o'ynadilar. Ular qishloq xo'jaligida ishlashdi, oziq-ovqat ishlab chiqarish va ta'minlashda faol ishtirok etdilar. Ularning mehnati frontga jo'natilgan askarlarni oziq-ovqat bilan ta'minlashda muhim ahamiyatga ega bo'ldi. O'zbekiston xotin-qizlari frontda xizmat qilayotgan askarlarni ruhiy qo'llab-quvvatlashda ham faol ishtirok etdilar. Ular urush sharoitida askarlarning ruhiyatini ko'tarish, ularni qo'llab-quvvatlash va umid berish uchun turli tadbirlar o'tkazdilar. Bu, o'z navbatida, askarlarning jangovar ruhini oshirishga yordam berdi. Ko'plab O'zbekiston xotin-qizlari urush davrida qahramonlik ko'rsatdilar. Ularning hikoyalari, masalan, frontda yaralangan askarlarni qutqarish, jangovar vazifalarni bajarish va o'z hayotlarini xavf ostiga qo'yish kabi misollar bilan to'ldirilgan. Bu hikoyalar bugungi kunda ham yodda saqlanadi va

qadrlanadi. O'zbekiston xotin-qizlarining frontdagi jasoratlari urush davrida mamlakatning himoyasida va askarlarni qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynadi.[4] Ularning fidokorligi va jasorati bugungi kunda ham yodda saqlanadi va qadrlanadi.

Urush davrida O'zbekiston ayollari turli sohalarda faoliyat yuritdilar va mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy hayotida muhim rol o'ynadilar. Urush davrida ko'plab erkaklar frontga jo'natilgani sababli, ayollar qishloq xo'jaligida ishlashga majbur bo'lishdi. Ular yerda ishlash, ekin ekish, hosil yig'ish va hayvonlarni boqish kabi ishlarni bajardilar. Ayollar qishloq xo'jaligida mehnat qilish orqali oziq-ovqat ta'minotini saqlab qolishga yordam berdilar.

O'zbekistonning sanoat korxonalarida ham ayollar faoliyat yuritdilar. Ular fabrikalarda, zavodlarda va boshqa sanoat ob'ektlarida ishlashdi. Ayollar turli xil mahsulotlar ishlab chiqarishda, jumladan, qurol-yarog', oziq-ovqat, mato va boshqa mahsulotlar tayyorlashda ishtirok etdilar. Ayollar tibbiyot sohasida ham faoliyat yuritdilar. Ular hamshira, shifokor va boshqa tibbiyot xodimlari sifatida frontda va shaharlar va qishloqlarda yaralangan askarlarga yordam berishdi. Ularning tibbiy yordam ko'rsatishdagi roli juda muhim edi. Urush davrida ayollar ta'lim sohasida ham faoliyat yuritdilar. Ular o'qituvchi sifatida ishlashdi va bolalarga ta'lim berishda davom etdilar. Bu, urush sharoitida ham kelajak avlodni tarbiyalash va bilim berishning muhimligini anglatadi. Ayollar ijtimoiy faoliyatlarda ham ishtirok etdilar. Ular turli ijtimoiy tashkilotlar va ko'ngilli guruhlarda faoliyat yuritib, urushdan zarar ko'rgan oilalarga yordam berish, yaralangan askarlarga yordam ko'rsatish va boshqa ijtimoiy masalalarda ishtirok etdilar. Ayollar urush davrida askarlarni ruhiy qo'llab-quvvatlashda ham muhim rol o'ynadilar. Ular frontga jo'natilgan askarlarning oilalariga yordam berish, ularni ruhiy jihatdan qo'llab-quvvatlash va umid berish uchun turli tadbirlar o'tkazdilar. Urush davrida O'zbekiston ayollari o'zlarining mehnat faoliyatlari bilan mamlakatni qo'llab-quvvatlashda va urush sharoitida hayotni davom ettirishda muhim rol o'ynadilar. Ularning fidokorligi va jasorati bugungi kunda ham yodda saqlanadi.

Xulosa qilib aytsek Ikkinchi Jahon urushi davrida O'zbekiston xotin-qizlari o'zlarining jasoratlari, fidokorliklari va mehnatlari bilan tarixda o'z o'rnini egalladilar. Ular frontda va front ortida ko'rsatgan jasoratlari bilan nafaqat o'z oilalarini, balki butun xalqni himoya qilishda muhim rol o'ynadilar. Ularning bu jasorati va fidokorligi bugungi kunda ham yodda saqlanadi va kelajak avlodlarga namuna bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Inoyatov H. G'alabaga qo'shilgan hissa. - T. Fan, 1975.
2. O'zbekiston tarixi (1917-1991) 2-kitob. - T.: O'zbekiston, 2019.
3. Surxondaryo tarixi Tursunov S, Qobilov E, Murtazoev B, Pardayev T. - T.: Sharq, 2004.
4. Xotira Toshkent shahri. 1- kitob. - T.: Qomuslar bosh tahririyati. -B.6.
5. Xotira Samarqand shahri. 1- kitob. - T.: Ibn Sino nomidagi matbaa- nashriyoti birlashmasi, 1994.
7. Yorbozorova Z. Ikkinchi jahon urushida o'zbekistonlik xotin- qizlarning faoliyati. B.M.I. Qarshi. 2013.
8. Xotira Xorazm shahri. 1- kitob. - T.: G'afur G'ulom nomidagi adabiyot. 1994.